

Nr 905

Av herr **Hedin m. fl.**, om viss omläggning av skördeskadeskyddet.

(Lika lydande med motion nr 705 i Första kammaren)

Det permanenta skördeskadeskyddet beslutades vid 1961 års riksdag och har sedan dess varit föremål för åtskilliga kompletteringar för att förbättra systemet. Skördestatistiska nämnden har prövat och jämfört olika ändringsförslag och fortsätter med sitt arbete för att förbättra skyddet.

I ett obligatoriskt och generellt utformat system kan givetvis aldrig full rättvisa erhållas, och åtgärder som kan väntas förbättra skyddet måste alltid vägas mot därav betingade ökade administrativa kostnader.

Trots att efter hand förbättringar uppnåtts är det ännu i åtskilliga avseenden önskvärt med ytterligare förändringar för att systemet skall ge ett så rättvist utslag som möjligt. Erfarenheterna under senare år har nämligen inte enbart varit goda.

Vi vill peka på några detaljer som borde kunna ändras utan alltför betungande administrativa kostnader. Inte minst under den gångna hösten har det visat sig att skörden varierat högst väsentligt inom ett och samma skördeuppskattningsområde. Som exempel kan nämnas uppskattningsområden där det på slättbygden inom området har blivit en god skörd medan skogsbygden inom samma område på grund av senare mognad och långsammare upptorkning till följd av den långvariga regnperioden i många fall inte alls kunnat bärga grödan utan tvingats plöja ned den. Medelskörden inom området blir ändå så hög att någon skördeskadeersättning ej utgår, trots att många gårdar i skogsbygden fått en ytterst dålig skörd. Enda möjligheten att förebygga sådan orättvisa och ej avsett resultat torde vara att skapa mindre uppskattningsområden med så långt möjligt homogena geografiska och odlingsmässiga förhållanden. Enligt vår mening bör man därvid för att inte uppskattningsområdena skall bli för små kunna sammanföra regioner med samma geografiska och odlingsmässiga förutsättningar till ett uppskattningsområde även om de inte direkt gränsar till varandra.

Oljeväxterna bedömes för närvarande inte som andra grödor områdesvis utan samlat för varje län. Ofta är emellertid skörden högst olika i olika delar av ett län. Vi anser det därför vara angeläget att oljeväxterna bedömes på samma sätt som övriga grödor, vilket i princip bör kunna ske med samma metod som nu användes för uppsamling av uppgifter för oljeväxterna.

Vid översvämning av lågt liggande marker under våren förekommer ibland att vårsådden helt omöjliggöres. Dessa arealer medräknas ej vid skördeskadeersättning. Enligt vår mening borde så vara fallet. Vid dålig övervintring av höstsådda grödor ställs lantbrukarna ofta inför ett svårt avgörande huruvida det är lämpligt

att behålla den dåligt övervintrade grödan eller harva upp den och så om med vårsäd.

Ibland inträffar att den som bibehållit sin gröda erhållit skördeskadeersättning därför att de höstsådda grödorna inom området gett dåligt resultat medan den som kostat på omsådd för att nå bättre resultat gått miste om skördeskadebidrag trots att den vårsådda grödan givit svagt utbyte och dragit högre kostnader. Den här berörda bedömningen bör inte påverkas av spekulation om hur skördeskadeskyddet kan verka. De kostnader som nedlägges för omsådd borde enligt vår mening få frånräknas självriskbeloppet. Praktiskt bör frågan kunna lösas i samband med den obligatoriska arealanmälan då man i en kolumn bör kunna ange hur stor areal och vilken gröda som såtts om. Kostnaden bör sedan beräknas med utnyttjande av schablonvärden.

Särskilt angeläget för att skördeskadeskyddet skall ge ett rättvist utslag är att normvärdena är riktiga. Vi förutsätter att skördestatistiska nämndens förslag om utökad antal provytor snarast genomföres och att sedan systemet nu varit i bruk åtskilliga år normvärdena baseras enbart på de objektiva bedömningarna och inte på de tidigare subjektiva uppskattningarna.

Självrisken är av väsentlig betydelse för ersättningen. Den nuvarande självrisken uppgår till 15,5 % men kommer att stiga till 19 % om inte extra medel tillskjutes fonden. Av denna anledning föreslår lantbruksstyrelsen att statens andel ökas från 15 milj. kr. till 22,5 milj. kr. Jordbruksministern avstyrker förslaget. Då emellertid förutsättningarna för en höjning av beloppet är att jordbruket tillskjuter samma summa vill vi här inte ställa några särskilda yrkanden i synnerhet som departementschefen förutsätter att frågan får tagas upp i samband med kommande förhandlingar om jordbrukspriserna.

Vi vill emellertid poängtera att den nuvarande självrisken är så hög att den innebär att många lantbrukare inte erhåller någon skördeskadeersättning även om skörderesultatet innebär att hela den förväntade nettotinkomsten uteblir. Detta förhållande aktualiserar behovet av att komplettera skördeskadeskyddet. Dels bör enligt vår mening möjlighet skapas att under goda år insätta medel på lantbrukskonto på motsvarande sätt som på skogskonto. Dels bör möjlighet öppnas till någon form av lån för att klara likviditeten under det år då skördeskadorna inträffar. Med hänsyn till de negativa erfarenheterna av tidigare system för skördeskadelån bör man inrätta möjlighet att vid behov utbetala skördeskadeförskott som upptages som inkomst det år det utbetalas, vilket bör ske under skördeskadeåret. Som konsekvens härav bör amorteringarna vara avdragsgilla. Vi föreslår att Kungl. Maj:t får i uppdrag att utarbeta förslag till ett sådant system att föreläggas 1969 års riksdag.

Frågan om utredning om inrättande av ett särskilt lantbrukskonto är upptagen i en särskild motion, och yrkandet om införande av möjlighet att erhålla skördeskadeförskott upptages i en följdmotion.

Med stöd av vad vi här anfört hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte uppdraga åt Kungl. Maj:t att genom skördestatistiska nämnden utreda förut-

sättningarna för ändringar i skördeskadeskyddet i enlighet med vad som i motionen föreslagits, varvid särskilt bör beaktas möjligheterna till en strataindelning som medför att geografiskt och odlingsmässigt lika områden kan sammanföras även om de inte direkt angränsar varandra.

Stockholm den 26 januari 1968

Carl Eric Hedin (h)

Tage Adolfsson (h)

Eric Krönmark (h)

Per Petersson (h)

Rolf Eliasson (h)

Per-Eric Ringaby (h)

i Moholm
